

A

1605

XVIII.

Ad Ornatisimum Respondentem

JOHANNEM GEORGIUM WEDELIUM

I, Cathedram conscende, WEDELI & confere pugnam
Vacuam tamen.
Quam doctæ mentis acumen
Subtilitatis
Martia non timent
Heuera

Nil nostræ p
Cadaver
Nobili
In te jungunt
Magna
Actus
Dogmata dum
Bene e
Acta se

Sic est! Aoni
Scandere,
Et victor pœan
Quæ sibi
En nunc victor:
Id ceu WE

3
286
1.
shonores
Carum decus
US BUCHNERUS
Academia Senior.
i mentis

e WEDELI,

a sopherum.

PRÆSES

ad arces
clara subit,
phæis
suâ;
signa triumphali
ta notat.

M. JACOBUS SCHNITZLERUS
Cibiniensis Transylvanus.

IN Genio quod, Amice-tuo sepeliverit ignem
Virtutis summa qui sedet axe Deus,
Jam scintilla probat, dum publica pulpita scandis:
Lucida prorumpet tempore flamma suo.

JUSTUS GOTOFREDUS RABNERUS.

F I N I S.

JESU BONE FAVE!
DISPUTATIO METAPHYSICA
OCTAVA.
SUMMARIAM DECISIONEM
CONTROVERSIARUM
DE

CAUSA ET CAV- SATO.

occurrentium
exhibens

quæ
In Florentissima Leucorea
Sub Præsidio

M. JOHANNIS BAYERI

Eperiesino Hungari Facult. Philosoph.
Adjuncti.

Publica Philosophantium lima
submittit

JOHANNES HNILITZENUS

Rajeceno-Hungarus.

In Auditorio Majori

Ad diem 5. Martij. boris Antemerid.

Anno M DC LIX.

WITTEBERGÆ

Typis JOHANNIS BORCKARDI.

h. III. 2074

J. B. F.
SECTIO PRIOR DE CAUSIS IN GENERE

DECIS. I.

Doctrina Causarum in genere, & Actu Signato
I.

Non Spectat ad Physicam, sed Metaphysicam. Contra Scholasticos plerosque, maximè Joh Lalemand., qui tractatum de Causis in Physicâ primum sibi locum vindicare expressè monet, disp. 4. Phys. part. 1. quod & alij factò ipso tumentur, Mendoza, Arriaga, Ovideo, B Spei.

2. *Non tamen eo pacto, quod subjectum fortassis Metaphysicum, Causas habeat, quæ inquirenda sint; sed ut generatim Natura Cause explicetur.* Contra Suarezium.

DECIS. II. *Est verò Causa.*

1. *Non id omne quod communicat esse rei.* Uti vult Fr. B. Spei in rigore definitam Causam. Intendit verò introducere locutionem à Patribus Latinis, nostris item Theologis ac Philosophis & plerisque Scholasticis, explosam & rejectam, quod scilicet Pater debeat dici non Principium modò, sed Causa Filij & Spiritus Sancti.

2. *Non id formaliter, à quo aliquid per se pendet.* Ceu Cornimbricenses uolunt apud Mendozam.

3. *Non Principium per se influens Esse in aliud.* Uti definit Mendoza ipse post Suarezium quem laudat.

4. *Non qua per se influit producendo effectum.* Uti Arriaga.

5. *Sed generatim. Principium influens in Esse Causati.* Seu ut expressius res dicatur: *Status Entis quo id influit in esse Causati.* Observato nempe, concipiendam esse h. l. Causam formaliter spectatam, in Obliquo, uti loquuntur, non in Recto. Quo pacto videndum est, ne ex Affectione Entis fiat accidens quoddam, quod h. l. esset oppidò ineptum; ac futilius multò si substantia quædam hic allegetur. Communiter tamen philosophantur Metaphysici de causis aliisque

Affectioibus Entis disjunctis in Recto tantum, ac non in Obliquo seu de ipsa earum formalitate. Ac videntur de Affectioibus Entis agere, non ut de Entis Affectioibus, sed veluti de Modis ejusdem contrahentibus. Quod qui non credit, consulat omnia exempla, omnes definitiones, omnia deniq; illorum Effata de quacunq; Affectioe Entis disjuncta, ac deprehendet, ista, qua: Affectioinum nomine venditant, omnesq; illas Formalitates, quas notione Causae, Effecti, Efficientis, Formae, Materiae, Signi, Signati, Mensurae, Mensurati, Dependens, Independentis &c. expriment, non esse veras Formalitates Affectioinum seu Affectioes entis Transcendentales Formaliter spectatas, quo de ipsis h. l. erat philosophandum; sed Formaliter vera & realia Entia, substantias veras aut vera accidentia: qua: cerè non concordant cum generali corundemmet de Affectioibus Entis Transcendentalibus, superius exposita doctrinà. Nobis videtur rem expediri commodius non posse, quam si, uti supra philosophati sumus, dicatur, omnem Affectioem Entis disjunctam formaliter denotare Statum Entis ab Ente non realiter sed formaliter per rationem distinctum ipsiq; hoc pacto superadditum, realem tamen & realiter competentem, pro ratione cujusq; specialioris Affectiois explicandum. Erit igitur CAUSA (quod de Actu & Potentiâ in praecedenti disput. itidem observavimus, & observabimus in coeteris de toto affectioinum disjunctarum choro) non id formaliter, quod influit in esse causati; sed Status Entis ab hoc influxu denominatus, uti in decisione est positum.

6. *Quem influxum causa, in esse, sequitur necessario Dependens Causati à Causa: non tantum necessario conjunctionis, sed omnino qua imperfectionem aliquam in effectu arguit. Nihil moramur h. l. argutias Fr. B. Spei part. 1. Phys tract. 2. d. 5.*

DECIS. III. *Causa per ACCIDENS proprie sic dicta, est vera*

vera Causa: nec dicendum 70 per ACCIDENS, Causa additum, esse Terminum Alienantem, qualis cum virgo deflorata dicitur. Contra Stahlum praecipue, Homborgium, & horum sequaces. Videantur Dissertationes Dr. D. Scharffij de Causis per accidens, itemq; B. Jac. Mart. & alij tum Theol. tum Phil.
 2. *Est vero Causa per Accidens, de qua hic loci agitur, proprie illa, qua praeter intentionem producit effectum. Coeteras acceptiones de quibus variè differitur passim ceu improprias partim, partim ambiguas, partim hunc ad locum minime spectantes consultò mittimus.*

3. *Deus nec hoc nec ullo alio modo Causa peccati per Accidens dici debet. Contra Calvinianos non paucos, aliosq; Videatur Dn. D. Calov. in Met. Div. & alij.*

DECIS. IV. CAUSA SINE QVA NON

1. *Qua in rebus purè naturalibus, puta, Physicis, Medicis, Politicis, Historicis, juridicis & similibus, communiter sic vocatur, plerumq; non est vera Causa sine qua non, quare nec vera Causa; sed conditio potius ad effectum in certo subjecto, à Causa caeteroquin sufficienti, producendum, requisita. Atq; id est quod D. D. Calovius Met. Div. cap. 15. cum aliis Philosophis innuit, Causam sine qua non veram Causam non esse, sed conditionem nudam. Hoc item quod distinguunt alij Causam in veram & sine qua non, conditionem intelligentes.*

2. *In rebus tamen Moraliter bonis aut malis, si dicatur, Effectum moraliter bonum aut malum, produci ab aliqua causa non posse, nisi, cum ea jungatur causa aliqua sine qua non qua non impedimentum duntaxat removeat à certo subjecto, ut id ipsum agentis recipere queat actiones, sed Agens insuper ipsum qualificet, modificet aptetq; ut sine conjunctione hac, qualificatione, modificatione & aptatione causa, ea ipsa insufficientis sit ad Effectum producendum: Ibi tunc causa illa sine qua non, est vera causa. Quod licet in aliis quoq; procedat, maxime tamen obtinet in reb; moraliter bonis vel malis, cum bonitas aut pravitas adscri-*

adscribitur Actui tantum ob presentiam aut absentiam cause. licijus sine qua non. Ibi enim causam illam sine qua non, esse veram istius effectus, quia moralis est, causam quis dubitet? Quicquid etiam Horneius, Stahlus, & nuper in dissertatione peculiari de causa sine qua non Daniel Wülfferus Prof. Noricus operose ac otiose ferè congestis exemplis & autoritatibus veterum ac Recentium Philosophorum, Theologorum Historicorum, Politicorum & c. plerumq; à scopo abluens, aliq; in decidenda quæstione Theologicâ, an Bona Opera sint necessaria ad salutem & justificationem ut causa sine qua non, in contrarium nitantur.

DECIS. V. *Omnis vera Causa est vel Efficiens, vel Materia, vel Forma, vel Finis.* Distributio est recepta ex Aristotele.

2. Estq; hæc divisio non quidem immediata, neq; in species infinitas, univoca tamen & in eo sensu adæquata, quod nulla causa detur, quæ non ad aliquam istarum referri queat, Vid. Fr. B. Spei part. Phys. tract. 2. disp. 2. dub. 2.

DECIS. VI. *Verum quidem est dari non tantum in mente artificis Exemplar seu Ideam operis; Sed etiam rerum omnium Exemplaria seu Ideas in mente conditoris:* contra veteres eos, qui vel mundum sine Deo ab æterno naturaliter processisse, vel minimum à Deo non juxta liberrimum voluntatis beneplacitum, sed necessariò juxta materiæ exigentiam conditum fuisse autumant. Cartesiani quantum ab hoc posteriori speculatione suâ distent, ipsi viderint.

2. *Ubi Idea seu Exemplar in mente artificis, præsupponit quandoq; ideam seu exemplar exterius, quod & exemplar Archetypum dici posset, ad cujus similitudinem, conceptus ille in mente artificis efformatur, & juxta hunc opus externum producitur: Deus autem exteriorem hujusmodi ideam seu exemplar nequaquam requirit.* Quod posterius negare dicitur Plato, & impugnatur ob eam causam à Peripateticis, quem n. excusat Jac. Fournenc tom. 3. Syn. Philos. cap. 28. asserens, hanc sententiam Platoni falso attribui.

3. Estq;

3. *Estq; hæc ipsa Idea seu Exemplar in mente artificis, notio aliqua, Imago, conceptus, distincta ab artifice ipso essentia, & re, cujus est idea; in Deo autem ipsissima Dei essentia, prout aliquo modo à quopiam participanda.* Ceu contra Scotum disputat. Jac. Fournenc l. d. qui voluit exemplar esse rem ipsam quæ faciendâ est, prout objicitur menti artificis. Videtur tamen Scotus intelligendus non de re ipsâ eodem modo quo est extra intellectum; sed quoad similitudinem. Vid. à Sanct. Jac. Phys. p. 18.

4. *Quia tamen agens quodcumq; intellectuale, non agit per sed juxta intellectum, & consequenter idea seu exemplaria non influunt agendo in effectum, sed præluendo durtaxat; non videtur Causa Exemplaris ut talis, esse vera causa, sed lux & fax ab agente intellectuali in agendo præsupposita.* Contra Platonicos nominatim Jac. Fournenc l. d.

5. *Quod si esset nihilominus causa vera, non esset à cæteris quatuor causarum generibus distincta; sed pro diversa ratione pertineret vel ad causam efficientem ceu qualificatio & modificatio quadam illius; vel juxta alios ad Formalem, juxta alios ad finalem: de quo non valde litigabimus.* Vid. à Sanct. Jac. l. d. p. 18. Joh. Lal. d. 4. Phys. p. 8. Combach. l. 1. Met. c. 19. & alij.

DECIS. VII. *Inter quatuor verò causarum genera supra recensita, aliquis constituendus est ordo tum intentionis, tum executionis, tum dignitatis.*

1. *Intentionis hic ferè. Intenditur finis seu totum compositum: postea forma ceu nobilior pars: actum materia: intendit verò hæc singula efficiens.*

2. *Executionis verò. Adhibetur Materia præexistens ceu basis: producitur forma ceu terminus proximus: quæ cum materiâ conjuncta constituit finem seu totum compositum: efficiens verò exsequitur hæc singula.*

3. *Dignitatis tandem Præit efficiens: finalis, cum formalis & materiali sunt excellentia & excessa diversis respectibus: formalis*

malis item prestat materiali. Vid. Fr. B. Spei Phys pag. 83. Aliter paulo à Sanct. Jac. p. 47. Phys. de Causis aliter alij.

DECIS. VIII. *Omnis Causa ad causandum aliquam requirit existentiam. Et quidem,*

1. *Causa finalis intentionalem existentiam in agente propter finem si habeat, sufficit, nec requiritur existentia realis.*

2. *Causa materialis ad causandum materialiter requirit existentiam Realem.*

3. *Sicut & causa formalis.*

4. *Causa efficiens Physica ad Physicè causandum requirit existentiam, non intentionalem nudè sed realem. Contra Fr. B. Spei Phys. part. 1. tr. 1. d. 8. Resol. 4. qui pro se multos ibi citat.*

5. *Causa tamen efficiens moralis, Physicè ut existat necesse non est; est tamen ut intentionaliter illi, quod ad agendum moraliter movet sit presens.*

DECIS. IX. *Quinimò causa omnis juxta esse quo influit, causato suo, non quidem tempore, sed naturà à Prior esse debet. Ita communiter disputant contra Soncinatem, ut videre est apud Lalemand. l. d. & alios.*

2. *In quantum tamen actu sese mutuo respiciunt, causa que curat, cum causato quocunq; seu mutua relata simul sunt.*

3. *Hinc que de prioritate, in quo & à quo disputari à Scholasticis solent, videntur esse supervacanea.*

4. *Quando rerò cum Oviedone, qui à sensu reliquorum ferè discedit, ea distinctio explicatur per prioritatem. Originis ac Naturæ, & illa vocatur prioritas à quo, hæc in quo, ac juxta illam omne id prius est à quo aliquid, sive naturà & essentià, sive supposito duntaxat diversum, trahit originem, ut ita nec excludatur causalitas, nec includatur; juxtaq; hanc id solum prius sit, à quo aliquid naturà & essentià diversum produci- tur, ut ita innuat ur causalitas propriè dicta; ibi tunc ea distinctio, non quidem è medio prorsus tollenda est, uti facit Fr. B. Spei l. d. num. 46. hujus tamen loci non est, ut pote cum prio-
ritas*

prioritas illa que dicitur à quo seu originis non importet necessariò veram causalitatem; altera verò qua est in quo seu naturæ, dijudicari possit ex jam positis. num. 1. & 2. vid. Oviedo contr. 7. Phys. punct. 3. num. 6.

DECIS. X. *Non potest res eadem sive eodem sive diverso instanti reali, qvo à Deo solo, aut fortassis alio etiam agente produci- tur, sive supernaturaliter sive naturaliter, emittere aliquam actionem, efficienter sui ipsius productivam, & sic dare sibi ipse esse sive primum per actionem negativè primam, sive secundum per actionem secundam. Contra Arriagam disp. 7. Phys. sect. 9. Svarezium adducentem, quod dicat is fieri de facto in *to xagisla* quod Christus existens adæquatè per primam actionem à solo Deo seipsum producat Physicè secundò sub speciebus Sacramentalibus: & addentem, se non audere improbare sententiam Svarezij. Alias autem in antecedentibus dicit esse omninò certum per actionem primam nihil posse à seipso produci. At Fr. B. Spei asserit id fieri posse etiam per actionem primam negativè, ut det sibi quidpiam esse primum. L. d. Vide omninò Mendozam disp. 9. Phys. sect. 13.*

DECIS. XI. 1. *Dua causa externa, causantes juxta diversum esse, puta intentionale & reale, possunt juxta diversum illud esse sibi invicem esse causa; non tamen secundum esse omni ex parte reale. Hoc est, e.g. potest sanitas quo ad esse intentionale causare finaliter deambulationem; & hæc sanitatem causare in esse reali efficienter: non potest autem realis sanitas esse realis causa deambulatione illius, cujus est effectus.*

2. *Dua causa interna, nequeunt sibi in vicem esse causa. Contra Fr. B. Spei l. d. p. 89. qui id naturaliter resol. 2. & supernaturaliter resol. 3. fieri posse ait. Vid. Oviedo l. d. punct. 8.*

3. *Dua causa diversorum generum juxta diversum esse possunt nonnunquam sibi invicem esse causa; nequeunt tamen juxta esse omninò reale. Potest v. c. foboles aut propago quævis*

conservare familiam ac postea genus humanum, aut quamvis aliam speciem, esseq; adeò quo ad materiam & formam suam realis causa conservationis familiæ ac postea generis humani, aut speciei cujuscunq; ; ubi tamen hæc ipsa conservatio familiæ ac postea generis humani aut cujuscunq; speciei, est causa quædam finalis liberorum, sobolis & propagationis cujuscunq; ; licet alij quoq; accedere possint usus.

DECIS. XII. *Causa interna seorsim sumta non sunt nobiliores suo effectu, seu toto composito: quinimò hoc utriusq; perfectionem cum obtineat, utraq; seorsim sumta nobilius est. non tamen essentialiter ac toto genere: sed gradualiter solum, ita ut si hoc substantia sit, nulla ejus causa interna esse queat accidens, licet esse debeat substantia incompleta, quod graduale non essentialiale infert discrimen.* Impingit hic loci Joh de Bruyn-Prof. Phys. & Mathes. Ultraj. in disp. quâ se argumenta pro Formis substantialibus Plantarum & Inanimatorum (hic n. præter cæterorum Cartesianorum morem non solum animam rationalem, sed & animas animalium brutorum substantias esse concedit, ubi alij Cartesiani & horum sequaces solam admittunt animam rationalem) adduci solita confutatum pollicetur. De quo alibi.

2. *Causa externa sunt ut plurimum nobiliores suo effectu aut minimum aequè nobiles. Efficiens quidem si sit causa univoca æquè nobilis est cum effectu essentiali, si æquivoca nobilior omnino. Finalis verò simpliciter talis effectu cuicunq; præpollat: & alias etiam antecellit effectu si is ipse sit naturale medium ad hunc finem ordinatum: alias finis ob varietatem suam, cum effectu, diverso respectu videntur esse excedentia & excessiva. Vid. Joh. Lalem. disp. 4. Phys. part. 9. & potissimum Suarez dif. Metaph. 25. sect. 1.*

DECIS. XIII. *Causa ad Effectum terminatur non in communi, sed particulari: ita ut si non posset v. c. Ignis producere calorem particularem quem producit, desitueretur pro suis potentia*

tiâ calorem producendi: item si non darentur colores particulares & lux particularis & alia requisita ad videndum in particulari, etiam non daretur potentia visiva. Ut adeò & potentia intentionales irrationales ac rationales & potentie Physicæ activæ, & passivæ, non terminentur in causando ad effectus plures sub unâ ratione communi, sed in particulari, ita nempe, ut si impossibilis esse causatio effectuum in particulari, etiam impossibilis esset ipsa potentia causandi. Vid. Mendoza disp. 8. Phys. sect. 3. Et Rod. ab Arriaga disp. 7. Phys. sect. 3. cont. nonnullos Recentiores disputantes.

DECIS. XIV. 1. *Potest aliqua Causa Creatâ operari in distans, non tantum actione, cujus medium interpositum capax est, uti potest e. g. Sol illuminare sublunaria; sed etiam ubi medium actionis capax non est; uti potest e. g. Magnis attrahere ferrum etiam interpositâ tabellâ aut pelvi ençâ. Ita cum B. Sperlingio Instit. Phys. lib. 2. p. 338. contra Mendozam quipoterius hoc negat. quem Arriaga sequitur cum pluribus aliis. Nobiscum facit etiam Scotus ab Arriaga citatus.*

2. *Deus non potest agere in distans. Contra Vorstium & alios qui negant Dei omnipræsentiam.*

DECIS. XV. 1. *Due Causa externa totales, & physice, ejusdem ordinis, quod unum numero effectu supernaturaliter, producere possunt, non videtur inficiandum. Contra eos quos citat Fr. B. Spei h.!*

2. *Due tamen Causa Interna, Totales, Physicæ, ejusdem ordinis, non possunt ullo modo unum numero effectu constituere. Contra Fr. B. Spei l. d.*

3. *Naturaliter tamen nequeunt etiam due causa efficientes totales, ejusdem ordinis ac Physicæ, unum numero effectu producere. Cont. eundem B. Spei omnia isthæc asserentem.*

4. *De Divisim sumtis causis nos eadem que de simul sumtis pronunciamus. Quicquid dicant alij. Vid. Oviedo contr. 7. Phys. punct. 6. & Suarez disp. 26.*

DECIS. XVI. 1. *Non est negandum causam qua Remota dicitur, qua mediantibus accidentibus naturaliter sibi competentibus & ordinatis ad hunc effectum, agit, esse veram proprie & in rigore dictam causam, quanquam non immediata sit, agatq; non ut Principium Quo sed Quod. Contra Mendozam disp. 8. Phys. sect. 4. Artiaga disp. 7. Phys. sect. 4. dicit esse litē de nomine tantum ac modo loquendi, in re verò nobiscū facit.*

2. *Causa tamen Remota, qua agit mediantibus accidentibus sibi non connaturalibus sed per conjunctionem cum causa naturaliter ordinata ad hunc effectum; non est in rigore dicta causa, neq; propria ferè nisi fortè moralis, sicut e.g. Aqua cui admixtus ignis est, non est proprie & in rigore dicta causa calefactionis, sed ignis in ea delitescens.*

SECTIO POSTERIOR DE CAUSARUM GENERIBUS SPECIATIM.

DECIS. I.

I. *CAUSA EFFICIENS exercet quidem Causalitatem suam per actionem realem, quia tamen & Forma dum informando influit, influit agendo, & supra ostensum est, in disput. præcedenti Ens ab ACTU denominari propter Statum in quo per actionem locatur in genere sic dictam respectu potentie activæ & passivæ; idè in expressione causalitatis ipsius seu rationis formalis causa efficientis, ad specialiozem atq; soli efficienti competentem actionem recurrendum est, qua juxta nos quidem est Productio seu effectio causati. Communiter quidem contra Soncinatem, Fonsicam, Javellum & alios, statuunt causalitatem efficientis esse Actionem: Nobis tamen id videtur partim nimis latum, partim etiam falsum.*

2. *Ubi tamen non ipsa Productio aut effectio est ipsa causalitas causa efficientis licet per productionem seu effectionem causalitatem exercent, efficiens causa; sed Status Entis à Productione illa seu effectione denominatus.*

3. *Hinc Causalitas causa efficientis in Actu primo non est potentia*

agendi utpote qua nonnunquam accidens est, nec supposita ab efficientis causa ratione excludenda sint: non etiam Status ipse Entis ab Actione denominatus, utpote qui spectat ad Potentiam Activam, de qua in præcedenti disputatione, & alias sicut Actio generatim sumta, ita & Status ab Actione illa denominatus efficienti cum aliis causis communis sit: non etiam potentia ipsa producendi, utpote qua rursus in quibusdam est accidens, & rursus excludit supposita: Sed Status Entis à potentia producendi effectum, denominatus. Hinc in Actu secundo quid sit efficiens causa sponte sua liquet. Ubi monendum rationem causa efficientis in Actu primo pro manare ex ratione potentie Activæ, seu specialiozem coloniam; in Actu verò secundo ab Actu ipso potentie activæ respondente, magnāq; uti inter omnes ita has quoq; Transcendentales Entis affectiones intercedere asinitatem & similitudinem ex transcendentia ortam, ita ut omnes omnino potentiam & actum præsupponant. Potissimum contra Joh. Homborg. qui disp. 7. Met. th. 19. Rationem causandi seu causalitatem ipsam (hæc n. cum aliis proiisdem habet, licet sint, qui distinctionem inter illa constituent) causa efficientis in Actu primo dicit esse Potentiam agendi e.g. discendi, docendi; in Actu verò secundo Actionem vel effectionem ipsam.

DECIS. II. *Causa verò efficiens Principalis non est illa cui proprie & simpliciter tribuitur actio: aut qua propria virtute influit in effectum: aut qua sufficiente virtute influit seu qua cum concursu sibi debito sufficiens est ad producendum effectum: aut qua proximè & per proprium influxum influit in effectum seu in formam constituentem effectum: aut qua per se & sine motione alterius vim habet operandi. Quæ descriptiones latè impugnantur à Suarezio disp. 17. Met. sect. 2.*

2. *Sed in Recto quidem Ens quod in producendo effectum prædominatur aliud excitando, movendo, applicando, & quovis modo ad producendum effectum adhibendo.*

3. In Obliquo autem & Formaliter, Status ejus Entis à tali ratione cauſandi denominatus.

4. Intelligendum autem utrumq; eſt de Actu ſecundo: qui utrobq; præſupponit Actum primum, ſeu potentiam hoc pacto quid producendi, inq; eo ſtatu ſeſe ſiſtendi.

DECIS. III. Cauſa Efficiens Prima per ſe & immediatè immèdiatione & virtutis & ſuppoſiti ordinariè concurrat ad omnes effectus cauſarum ſecundarum ſecundum ſubſtantiam Actus conſideratos. Contra Veteres ac Recentiores plurimos quorum catalogum reperies apud Fr. B. Spei part. 1. Phyſ. tract. 2. diſp. 7. dub. 3. num. 11. quibus adjungatur Joh. Lætem. part. 2. Decis. Phil. ſeu diſp. 4. Phil. part. 4. quosq; pro ſe citat. Alias tamen pro parte noſtra ſtant Theologi & Philoſophi noſtrates, B. Jac. Martini, Dn. D. Scharffius aliiq; quin & ex Pontificiis Fr. B. Spei, Philip. à Sanct. Trin. Jac. Fournenc, poſt Svarezium & alios.

2. Non tamen ſola Cauſa prima verè & propriè dicta cauſa efficiens ſalutari debet; Sed omnino etiam Creatura verè & propriè loquendo, Cauſa efficientes ſuarum actionum, etiam principales cenſende, Contra P. Aliacenſem cui videtur favere Avicenna, Gabriel, Ragufa & alij apud Fr. B. Spei, Vid. etiam Oviedo & Jac. Fournenc.

3. Nee repugnat etiam Deo, Cauſa in Agendo principali, adjungere quandoq; Cauſam ~~negatam~~ ^{negatam}, qua ſit prior non ipſo Deo ſed actione ad quam Deum ſeu principalem cauſam movet, idq; in ſigno rationis duntaxat quoad eſſe cognitum reſpectu actionis illius ex parte Dei ſpectata; ex parte effectorum verò etiam realiter nonnunquam. Contra Adrian. Heereboord. Mel. Phil. Vol. 2 diſp. 16 th. 5. adverſa Theologos & Philoſophos noſtros frivolè & ineptè inſurgentem.

DECIS. IV. Instrumentum quodvis propriè verèq; dictum eſt vera Cauſa efficiens. Communiter admittitur hæc theſis niſi quod Philoſophorum negantem citant nonnulli.

2. Eſt

2. Eſt verò Instrumentum verè & propriè ſic dictum, manendo in iis, qua naturam non excedunt, illud quod præditum virtute activâ à virtute activâ cauſe principalis diſtincta, ex ſe tamen inſufficienti ad effectum producendum; aſſumitur & adhibetur ac movetur, & ſupra menſuram propriæ ſuæ actionis atq; perfectionis elevatur à cauſâ principali ad effectum vel ſimpliciter vel melius faciliusq; producendum.

3. In iis tamen qua excedunt naturam, uti ſunt instrumenta que à ſolo Deo adhibentur ad ſupernaturales effectus, non videtur ſtatuedo: eſſe virtus activa diſtincta à virtute activâ Dei in instrumento, ad effectus illos, prout ſunt Supernaturales; Sed dicendum inſuere instrumenta illa in ſolidum per virtutem Dei: prout verò ſunt vel Pædagogica vel alio tali modo conjuncta illis effectibus purè Supernaturalibus Actiones, tribuenda eſt Instrumentis illis ad eas ipſas, habitâ differentia eorundem ratione, Virtus quædam Activa, diſtincta à virtute cauſa principalis. Univerſim verò, ſi indiscriminatim omnis eſt Virtus, qua competit instrumento ſeu à natura, ſeu ab artifice, ſeu à Deo, propria rei Virtus dicenda eſt; cenſendum quoq; etiam instrumentum Supernaturale propriâ Virtute ad effectum concurrere; licet Virtus illa ad res Supernaturales non ſit diſtincta à Virtute ipſius Dei, ſed ſita propria instrumento ut & Deo propria relinquatur, diverſo tamen modo. Peccant hic & in præcedente quidam in exceſſu quidam in defectu. Juxta Jac. Fournenc Tom. 3. Synop. Philoſ. cap. 22. p. 143. Recentiores nonnulli, quibus Svarezium quoq; adjungit, putant opus non eſſe ut instrumentum moveatur à principali Cauſa, & elevetur ad producendum effectum ſe nobiliorem. Eundem Svarezium allegat Phil. à ſanct. Trinit. & expreſſè illi ſeſe opponit. Nobis in præſenti non vacat in Svarezij mentem inquirere quare de re ipſa tantum agimus. Alij verò ut Scotus & Scotiſtæ negant omninò Instrumentum agere virtute & Actione propriâ, ſed ſolum virtute &

te & Actione Principalis. Alij e quibus est Phil. à Sanct. Trin. de Supernaturalibus æquè ac de Naturalibus & Artificialibus indiscriminatim loquuntur. quod non videtur commodum.

4. Actionem tamen illam Instrumenti ab Actione causa principalis distinctam, Præviā esse non oportet, uti nec est possibile. Contra Phil. à S. Trin.

5. Terminus verò causa instrumentalis unus idemq; est cum termino principalis causa, licet diversi modo.

6. Recte dividitur Instrumentum in Naturale, Artificiale & Supernaturale, licet cum aliquā inæqualitate. Non assentimur Mendozæ & Arriagæ alijsq; statuentibus, instrumentum Artis non esse instrumentum verum ac tantum pati motionem artificis. Sed nec dubitamus instrumentum supernaturale vocare instrumentum, licet actio ejus & vis distincta non sit à virtute & actione causæ principalis.

DECIS. V. CAUSA FINALIS est vera causa. Contra Stoicos, qui putant solam causam efficientem esse veram causam, uti videre est apud Senecam lib. 8. Ep. 66.

2. Est verò Finis causa externa cujus gratia res est: seu causa externa movens efficientem ad effectus productionem. Intellige rursus Statum Entis non ens ipsum: quod tamen opus non est ut expressè hic ponatur, quia involvitur hoc ipsum in termino causæ, cui specialis tantum determinatio à cæteris verbis accedit.

3. Causalitas causa finalis in actu primo est appetibilitas ex Bonitate orta: in actu secundo motio efficientis per istam appetibilitatem ad producendum effectum.

4. Causat verò realiter, si sò reale opponitur illi quod est tantum per mentis fictionem; sin est idem quod causare per præsentiam realem & actione realiter influente in Subjectum, ita non causat realiter sed intentionaliter seu metaphoricè uti loquuntur. Torquent sese hic Autores miserè, Javellus,

Fonse-

Fonseca, Pererius, Conimbricenses, Svarez, Soncinas, Thomas, Avicenna & alij, quorum sententias prolixum esset recensere.

5. Ad id verò ut Intentionaliter causet Finis, requiritur ejus præcognitio in Causa Efficiente, etiam particulari & proxima, seu naturali seu libera. Contra Ben. Pererium lib. 8. Phys. cap. 3. ad tertium. Et alios.

6. Non quidem ut ratio motiva, aut ut ratio formalis, sed tantum ut conditio prærequisita, habens sese instar approximationis agentis ad passum. De quo vid. Arriaga disp. 8. Phys. sect. 5. subsect. 2.

7. Propter Finem verò agunt non tantum Angeli & homines, sed omnia agentia seu naturalia seu libera. Vid. noster B. Sperling. in Phys.

8. Etiam Deus: & quidem Principaliter propter seipsum, tanquam omnium ultimum finem, postea verò etiam propter alia extra se, ut ordinata ad finem illum principalem. V. Arriag. lib. 4.

9. Intelligendum tamen id de Actionibus Dei transcuntibus, non immanentibus, quod habeant Causam Finale: Immanentibus verò Actionibus Dei habent finem; si per finem intelligitur idem quod terminus, non habent finem; si per finem intelligitur aliqua causa. Vid. Scheiblerum & Arriagam.

10. Actiones nempe illæ Dei transcuntibus, causam finalem habere dicuntur, non ex parte Dei sed effectorum.

11. Appetibilitas, quæ causat finis in Actu Primo, oritur ex rei bonitate: hinc finis esse nequit nisi quod bonum est aliquo modo, minimum apparenter: & exinde malum quæ tale non potest esse finis; potest tamen prout apparenter est bonum.

12. Intellige verò Bonitatem non tantum moralem, sed quicquid vel honestum vel utile vel jucundum vel quocunq; modo naturaliter, transcendentaliter, moraliter bonum est. hinc indifferentia quæ vocantur, i.e. nec bona nec mala, qualia sunt, edere, bibere &c. cum respectu bonitatis ac pravitatis moralis tantum

C

tum

etum indifferentia vocentur, ac ceteroquin alio modo bona sint, finem esse non repugnat.

13. *Medium ad finem finis esse nequit sub hac ipsa formalitate; potest tamen esse finis eo respectu, quod appetatur propter finem principalem tanquam finis intermedius.*

14. *Uterq; finis verus finis est & ille dicitur cui sen q; & is qui vocatur finis cuius seu qui seu &. Prius negat Timplerus lib.3. Met. cap.2. quaest. 41. Posterius Occam.2. D.1. Biel. ibidem quaest.5. Henricus Quodlib.2. quaest.1. uti videre est apud Scheiblerum.*

DECIS. VI. MATERIA est vera Causa cont. eosdē Stoicos.

2. *Est verò Materia si Physicè loquamur Causa Interna ex qua corpus naturale constituitur. Intelligendo nempe ipsum illud Ens quod formam sustinet, estq; altera corporis eaq; ignobilior pars, adeoq; Ens verum, non Affectio Entis.*

3. *Metaphysicè verò si loquamur, Materia taliter descripta, Subjectum est, non ipsum id, quod formaliter materia in Metaphysicis vocatur. Est autem hac ipsa formaliter Status Entis illius denominatus ab hocce influxu constitutivo partiali. Uno verbo formaliter loquendo: Materia est causa interne qua corpus naturale, formam intimè sustinèdo, intrinsece constituit. Quam constitutionem corporis per sustentationem formae sequitur necessario quod materia ad obeundas functiones instar fulcri & sustentaculi formae sese substernat. Observa tamen causae terminum ita explicandum ut supra.*

4. *Causalitas ergò causae materialis in Actu Secundo est constitutio intrinseca corporis per sustentationem formae. Consequens ejus, ab obeundas functiones, instar fulcri & sustentaculi Formae sese substernere. Id verò ut fiat vis & aptitudo requiritur in materia, quã hac omnia prestare queat, quae est Causalitas materia in Actu Primo. Intelligendo in omnibus non ipsum illud Ens quod materia dicitur, sed statum ejusdem à tali influxu denominatum. Ita philosophando non immittimus falcem*

in

in messem Physicam, & reddimus expressè rationem, quo pacto Metaphysicæ speculationes quæ ceteroquin in parte generali cum materiâ sive singulari sive universali nihil habent negotij, de materiâ tamen sollicitæ esse possint. Is n. Status verè Metaphysicus est, non Physicus, licet rerum Physicarum.

5. *Hoc etiam modo, si Metaphysicè Philosophamur ac non Physicè dici omnino potest; materiam vel esse Primam vel Secundam: dividendo materiam non in Species sed diversos Status: ita nempe ut Secunda sit Status ille materiae quo ea ipsa alicujus certi & determinati corporis naturalis constitutionem Physicè ingreditur, quae vocari quoq; possit materia Sensibilis; Prima verò Status ejusdem illius materiae, quo materialiter quidem est singularis; habent tamen omnia illa singularia aliquid commune, quod per operationem mentis nostrae in Statum universalitatis deductum exhibet materiam ut sic: quae formaliter hac pacto spectata sit non nisi Intelligibilis. Alias verò, uti materialiter in rerum natura existit, verè Sensibilis ac tantum Secunda seu determinata est. In quo sensu etiam B. Sperlingius Materiam Primam & Secundam admittit, uti videre est ex Instit. lib.1. cap.2. quaest.3. Sed monet videndum esse ne de rebus Physicis loquamur non Physicè.*

DECIS. VII. FORMA est vera Causa Cont. eosdē Stoicos.

2. *Est verò Forma Physicè loquendo, causa interna, per quam corpus naturale constituitur. Intelligendo nempe ipsum illud Ens quod materiam informat, in certa specie substantiali collocat, & operationes varias in eadem perq; eandem exercet, estq; altera eaq; nobilior corporis naturalis pars, adeoq; Ens verum non Affectio Entis.*

3. *Hoc loco verò forma taliter descripta Subjectum denuò est, nō ipsum id quod formaliter & obliquo dicitur Forma. Est autem hac ipsa formaliter Status illius Subjecti denominatus ab hocce influxu causativo partiali. Uno verbo, formaliter*

hic

hic loquendo: *Forma est Causa Interna* (Causam juxta superiora accipiendo) *que corpus naturale materiam informando intrinsicè constituit. Quam informationem sequitur necessario functionum communicatio.*

4. *Causalitas igitur forme in Actu Secundo est constitutio intrinsicè corporis per informationem materie. Consequens ejus functionum communicatio. Quod ut fiat, vis & facultas requiritur id præstandi, quæ est causalitas forma in Actu Primo.*

5. *Queritandem solet quid informet forma, an materiam an totum compositum? Dicimus breviter. Informat forma materiam, non dando illi esse simpliciter, sed tantum determinando ad certam speciem, & largiendo aliquas functiones; quæ respectu forma non est Causa interna, quæ de quaritur hic loci: informat verò & totum compositum dando ipsi esse simpliciter quæquam partiale h. e. sum materiæ: & hoc pacto forma est Causa interna de quæ agimus. Variè sese inacerant iterum Scholastici, Ægidius, Javellus, Pererius, Fonseca, Svarez, Lalemanderius & alij.*

Hoc opus, hic labor est, cunctas cognoscere Causas:

Quas sapiens uno lumine rite videt.
Id quia Tu præstas, juvenum doctissime, nonne
Grande decus pariet tam bona Causa tibi?

gratulab. PRÆSES.

Virtus & indoles latere diu nequit.

Opinione prius suas nobis, opes
Ostentat, atq; mira sapius sagax
Molitur. Id suo probat conamine
HNILICENUS Artium peritus, prodiens
In publicam cathedram. Deus sic dirigat
Hunc, ut cupitum sortiatur eventum.

ISAACUS ZABANIUS, Brodfano-Hung.

F I N I S.

JESU BONE FAVE!
DISPUTATIO METAPHYSICA
NONA.
SUMMARIAM DECISIONEM
CONTROVERSIARUM

DE

SARIO ET
GENTI, DEPEN-
INDEPENDENTE,
INCREATO, FINITO ET
ET HISCE AFFINIBUS
Occurrentium

exhibens

quam

rentissima Leucorea

Sub Præsidio

M.
NIS BAYERI

Hungari Facult. Philosoph.

Adjuncti.

Philosophantium lima

submittit

MATTHIAS FRIZ.

Jlmâ-Svevus.

Ad diem 9. Martij. horis Pomerid.

In Auditorio Majori

Anno M DC LIX.

WITTEBERGÆ

Typis JOHANNIS BORCKARDI.

h. u. 2073

quo ad exte-
tatum, seu

4. Certi
qualitatem
quo deficere.
Scholastic
edone cui
runt Deum
individuu
Dubium t
in mentem

5. Dari
alio quocun-
infinitas di-
res illa, seu
stragalis pu-
Scholastic
cant. Legge
& alios, leg

6. Hinc
tempo teru.

DEC. XI
RUPTIBI
posse dari
hilum redi-
nem Hufli-
lare, ut vic

De quorum tamen sententia dubium æquè est ac in priori-
bus. Alia verò ratione sub istis terminis disputat Oviedo
de Anima Contr. 7. punct. 1. §. 4. Num. 21. Post Svarezium
Vasquezium, Tannerum, alios contra dissentientem Arri-
agam disp. 15. Phys. sect. 2. Num. 64. asserentemq; quòd
Deus possit producere Creaturam per se ipsam tempore in-
visibili durantem e.g. una hora, quàm non possit corrumpi à
Deo etc. Nos verò Tricas istas non curamus. FINIS.

tiva seu intensiorem quali-

dari quantitatem, nullam
aut specierum numerum, in
1. Qui error attribuitur à
Arriaga, Valentia, Ovi-
verò Vicleffo. quòd dixe-
essitate, nec posse ullum
quòd creavit producere:
tentiam unquam venisse
Oviedone h.l. punct. 1. n. 2.
uitate aut qualitate aut
es numero verè & propriè
cung, nomine veniant seu
terminis non ludamus, ut a-
quàm misera sit hic loci
ofectò ignorant, quid di-
n, Valentiam, Oviedum
evades sapientior.

rius questionibus, quibus
olastici, sine re, sine fructu.
RRUPTIBILI & COR-
pco, nisi ut dicamus: Non
alis nequeat rursus in ni-
rursus Vicleffum & Johan-
posse quicquam annihili-
n disp. 13. Phys. sect. 1. D. 5. 7.

JESU BONE FAVE!
DISPUTATIO METAPHYSICA
DECIMA.
SUMMARIAM DECISIONEM
CONTROVERSIARUM
DE

EODEM & DIVERSO
SIMPLICI ET COMPOSITO,
COMMUNICABILI ET INCOM-
MUNICABILI ET HISCE AFFINIBUS

occurrentium

exhibens

quam

In Florentissima Leucorea

Sub Præsidio

M. JOHANNIS BAYERI

Epericssino-Hungari Facult. Philosoph.

Adjuncti.

Publicæ Philosophantium lina

submittit

ELIAS LACHANOSARCUS

Dobscha-Hungarus.

Ad diem 19. Martij. horis Pomerid.

In Auditorio Majori

Anno M DC LIX.

Typis JOHANNIS BORCKARDI.

h. III. 2076

J. B. F.
DECISIO. I.

IDEM in Recto est Ens, quod convenit cum quopiam: in Obli-
quo status ille Entis. DIVERSUM diversum obtinet statum.
Alij aliter hac de re.

2. Diversitas, qua sine pugna est, Distinctionem parit:
qua cum pugna Oppositionem.

3. DISTINCTIO est Status Conceptuum Objectivorum,
quo unus alius non est.

4. OPPOSITIO est Status Conceptuum Objectivorum,
quo se invicem in eodem subjecto, respectu ejusdem, simul &
semel esse vetant cum exclusione.

DEC. II. DISTINCTIO omnis referrri potest ad has classes:
Distinctio vel est sine fundamento, quæ est nuda unius ejus-
demq; conceptus objectivi repetitio, seu sub uno seu sub
diversis nominibus, & rectè vocatur Distinctio Rationis
Ratiocinantis, vel *previo fundamento*, quæ est inter distin-
ctos Conceptus objectivos seu formalitates Objectivas,
estq; hæc sola, Distinctio propriè dicta, ut sic omnis verè &
propriè dicta Distinctio, Formalis Distinctio meritò voca-
tur, & quidem Simpliciter, h. e. sine determinatione an sit
per nudam rationem, vel ex natura rei talis. Est enim por-
ro *Formalis hæc Distinctio Simpliciter ita dicta* vel *per Ratio-
nem Ratiocinatam talis*, ubi singulis distinctis concepti-
bus formalibus aliqua formalitas Objectiva in re ipsa re-
spondet, adeoq; quilibet conceptuum formalium fun-
damentum in re invenit, ipsæ tamen formalitates obje-
ctivæ distinctæ non sunt in re, seu à parte rei, sed in mente
tantum nostra eas ut diversas apprehendente, seu ex parte
Actus; estq; hæc Distinctio tum Affectionum Transcen-
dentalium inter se & à subjecto, tum Divinarum inter se
& à DEO, tum diversarum Virtutum unius ejusdemq;
Perfectionis, aut Essentiz, tum diversorum graduum

Metaphysicorum quæ (exceptâ Distinctione Virtuali de qua aliter sentiunt propemodum) Scotistæ, dicunt distinguvi Formaliter ex natura rei sive ante Intellectum, Thomistæ verò, propius ad nostrâ mentem, objectivè post intellectû quæ tamen fere nomine tantùm distingui putat. B. spei: *vel Formalis ex natura rei* ubi non modò singulis distinctis conceptib9 formalibus aliqua formalitas objectiva in re ipsa respondet, adeoque quilibet conceptuû formalium fundamentum in re invenit, sed ubi insuper ipsæ Formalitates objectivæ respondentes nostris conceptib9 formalib9, differunt in ipsa re, præcisâ operatione nostri intellectus. *Est q9 hæc vel Realis*, quæ est inter rem & rem, *eaq9, vel strictè & absolutè talis*, quæ vocatur Essentialis, quæ est inter res essentiâ & numero diversâs; *vel per Analogiam* quæ non est præcisè vel inter duas res, actu existentes sufficiente unâ solùm, quomodo Ens à non-Ente cujuscuq9; nominis etiam Realiter distingvi dicitur, vel non præcisè inter res essentiâ & numero diversâs, sed suppositaliter, Personaliter, Hypostaticè, quæ eodem redeunt h. l. unde oritur Distinctio *Hypostatica seu Personalis seu Suppositalis: vel est Modalis*, quæ Modi cum re aut Modorum inter se Modi tamen voce sumptâ non pro conceptu aliquo contrahente, qualis est substantia & Accidens, aut pro modo Subsistendi, qui vocatur Hypostalis, aut pro Attributo Transcendente, hæ enim acceptiones Modi aliò spectant, sed pro qualicunq9; rei dispositione, qualis est pugnus & palma in manu, paritas & imparitas in numero, figura in quantitate, & similia: Quæ Distinctio est quidem ex natura rei seu citra operationem nostri intellectus, minus tamen propriè dicitur à quibusdam Realis.

2. *Distinctio Non-Entis, quocunq9; nomine id ipsum veniat, ab Ente, & Non-Entium quorumcuq9; inter se non est distinctio verè & propriè sic dicta ex parte ipsorum non-Entium; referri tamen potest pro diversâ specie non-Entis ad aliquem ex hisce modis Distinctionum.*

DEC III.

DEC. III. *Indicia Realis Distinctionis genuina, à spuris ut discernantur, tenenda sequentia:*

1. *Diversitas aut multitudo Locorum, Temporis, Sedis Prædicamentalis, Productionis aut Corruptionis, Definitionis, ratione item constitutis & constituti non arguunt ex se Distinctionem Realem.* Videatur Scheiblerus lib. 1. Met. c. 8. p. 108. Suarez disp. 7. Met. sect. 2. Fonseca 5. Met. c. 6. p. 395. & alij.

2. *Sed generatim quidem, tum actualis separatio, Realis putata; tum separatio possibilis, sive per potentiam naturæ, sive Dei, sive mutua sive non-mutua; tum Essentia diversitas seu numerica seu specifica seu generica, ejusdemq9; seu unitæ seu separatæ; tum ratio Efficientis & Effecti: tum incommunicabilis ratione conceptus objectivi duorum oppositorum* (de quo in specie videatur Dn. D. Calovius Met. Div. p. 547. contra Kekermannum) *in Accidentibus verò speciatim, præter præcedentia, diversitas subjectorum.* Vid. Dn. D. Calov. Met. Div. p. 545. & Scheiblerus l. d. Addit. à S. Jacobo Log. p. 122. D. Unitatem Transcendentalem, ita ut quot admittantur Unitates Transcendentales, tot etiam nec plura admittenda sint Entia Sed hoc Indicium nimis est obscurum, & alio rursus indiget argumento. Observandum quoq9; ne ista à nobis recensita non requiri universa in omni distinctione Reali arguenda, sed sufficere, si plura non sint, vel unum.

3. *Ex quibus Indiciis ac Documentis Realis Distinctionis, liquet, non sufficere ad eam, quod aliqua ante operationem Intellectus distincta sint, sed ut sint res & res, copactò, quo expositum à nobis est Dec. præced. II. n. 1.* Thomistæ, uti videre est apud Oviedonem, Realem Distinctionem omnem illam vocant, quæ est ante operationem Intellectus: quo sensu Scotistæ admittunt, omnem Distinctionem esse vel realem vel Rationis, quanquam in exemplis postmodum discrepent: ipsi verò nobiscum definiunt Distinctionem Realem, & sic demum dicunt, dari tertiam aliquam inter has Distinctionem

A 3

tionem

tionem, quam vocant Modalem itemq; Ex natura rei, eamq; de finiunt uti Thomistæ Realem, de quo paulo post.

4. *Hæc Distinctio Realis non tollitur per communitatem Essentia, ut pote, quæ licet singularis sit, communicabilis tamen est, aliàs verò illa solum dicuntur esse re indistincta, quæ conveniunt in uno tertio non singulari solum sed insuper incommunicabili.* Vid. Dn. D. Calovius Met. Div. p. 315. seqq. & p. 560. seqq. contra Crellium & alios Triadomastigas.

5. *Similiter non tollitur hæc Distinctio per Identitatem Specificam aut Genericam, ita ut illa dicantur esse indistincta, quæ Specie vel Genere conveniunt, & Individua ejusdem Speciei sic Realiter non differre putentur, eo quod Specie ac Genere conveniant.* Uti rectè iterum Dn. D. Calov. p. 548. contra nonnullos.

DEC. IV. *Cum autem omnis Distinctio verè & propriè sic dicta sit inter diversos Conceptus Objectivos, seu inter diversas Formalitates Objectivas, distinctas vel à parte rei, vel à parte actus tantum, apparet Distinctionem quæ Formalis dicitur, non tam esse Mediam inter Distinctionem Realem & Rationis, quàm ab his Abstractam, ita ut omnis Distinctio verè & propriè sic dicta sit Formalis, illa verò aut per Rationem tantum, aut ex Natura rei, quæ posterior vel est Realis vel Modalis, uti supra est monitum.* Sunt qui Distinctionem Formalem dicunt esse mediam inter Realem & Rationis; sunt qui negant: nos neutris adfentimur.

DEC. V. *Modalis verò Distinctio, si Modus sumatur pro vulgari rei dispositione, qualis e.g. est pugnus & palma in manu, paritas & imparitas in numero, figura in quantitate, & similes, spectat omninò ad Distinctionem Formalem ex Natura rei, prout hæc sub sese comprehendit Distinctionem Realem, cui Distinctio Modalis taliter accepta cœn conspecies ex adversum est opposita; adeoq; tunc nec est nude Rationis Ratiocinata vel Ratiocinantis neq; est Realis propriè loquendo, nec media inter Realem & Rationis, nisi prorsus negative h.e. planè ab utraq; diversa.*

2. Sin

2. *Sin autem Modalis Distinctio idem est quod ipsa Distinctio ex Natura rei, quod à Scotistis intenditur, tunc, si Reale sumitur pro eo, quod est præter mentis operationem, ita concedunt ipsi Scotistæ Distinctionem Modalem non esse Mediam, sed omninò Realem, & eo sensu malè impugnantur à Thomistis quibusdam id non advertentibus, quæ de re Videatur Oviedo; Si verò Reale sumatur pro eo quod est Reale strictè loquendo h.e. prout Distinctio Realis est inter rem & rem, hoc pacto negant Scotistæ Modalem Distinctionem Realem esse, nec tamen admittunt eam esse Distinctionem Rationis, ac ea propter Mediam: quod fortassis juxta hanc acceptionem 78 Realis non incommodum est rem negativè explicando, quod nempe Distinctio Modalis taliter explicata cum Distinctione Reali taliter explicata, ac Distinctione Rationis nihil habeat commune. Sin tandem Modalis Distinctio sumatur pro Distinctione ex Natura rei, tunc ex nostra quidem sententia à Reali & Modalis speciatim sic dictis præscindit. Hinc supervacaneas putamus esse digladiationes Thomistarum & Scotistarum, ortas non nisi ex diversa terminorum acceptione: quas videre licet apud Swarezium, Lalemandetium, Arriagam, Oviedum, à S. Jacobo, B. Spei, & alios innumeros. Thomistas & Scotistas an satis conciliarit Joh. Lalemand. disp. 3. Met. partit. 2. valdè dubito.*

3. *Exemplar tamen quæ Scotistæ pro Distinctione Modalis seu Formali ex Natura rei adducere solent, qualia sunt Gradus Metaphysici in uno Ente, Transcendentalia item ac Divina Attributa &c. revera non distinguuntur ex Natura rei seu ante operationem: Intellectus, Modaliter in sensu Scotistico. Atq; id ferè Thomistæ volunt, uti apud citatos Autores videre est.*

4. *Et hinc cum varia sit acceptio Modi, nò statim omne quod qualicumq; ratione Modus dicitur, ab alio tali Modo, Modaliter differre existimandum est, 70 Modalis Reali, aut ei quod est ex Natura rei contra distinguendo; Sed tunc demum cum Modus vel vulgaris est, vel cum Modus tantum Diversus est, non oppositus simul*

mul, vel cum notat Modum Afficientem Transcendentalem, habita tamen adhuc aliqua differentia; non vero quando notat Modum Diversum simul & Oppositum, itemq; Modum Hypostaticum, aut etiam Modum Ens ut sic ad determinatam & expressiorem Entitatem Contractivum, seu est substantia & Accidens, quæ etiam vocantur Modi. Vid. Dn. D. Calov. Met. div. p. 547. contra Kekerm. qui putat omnia, quæ ut Modi diversi quacunq; ratione differunt non differre Realiter sed Modaliter, & hinc personas SS. Trinitatis itidem contendit Realiter non differre sed Modaliter.

DEC. VI. *Distinctio vero ex Natura Rei non est ea, quæ in re fundamentum habens est inter illa, quorum alterum pertinet ad perfectionem alterius. Uti definit Wilhelmus Ursinus apud Scheiblerum.*

2. *Neg. etiam ea, quæ id distingui dicitur ab alio, quod ex natura sua nec est aliud, neg. distinguitur actualiter ab alio. Uti definit Caramuel lib. 3. Metalogicæ disp. 3. art. 3. p. 97. affertq; exemplum tale: Equus ex natura sua nec petit esse idem cum Leone, nec distingui à Leone, sed ille ex natura sua petit esse animal humibile, hic esse animal rugibile: quod enim alter distinguatur ab alio non est de conceptu ipsius essentiali. Ibidemq; refutat Thomistas juxta cum Scotistas nonnullis, quod distinctionem ex Natura rei non rectè capiunt. Verè autem nec ipse eam rectè capit.*

3. *Sed omnino Distinctio ex Natura Rei rectè definitur à Fonseca, quod sit ea, quæ distinguitur aliquid ab aliquo præcisè à omni operatione Intellectus. s. Met. 6. quæst. 6. sect. 2. ita ut Realis quoq; sub ea includatur: quicquid etiam velint qui Distinctionem ex Natura Rei Reali Distinctioni contradistinguunt, qui profecto tam dubiam relinquunt Distinctionem ex Natura rei, ut quid sit, dicere non audeant, sed eam non nisi vel negativè explicent, quod non sit Realis, nec Rationis, vel per enumerationem spuriarum quarundam specierum*

erum, quod sit vel Formalis, vel Potentialis, vel Modalis &c. ut proinde exclamet Caramuel: Ad coelum prius ivisse Hurradum, quàm Scotistas & Thomistas intelligeret. Vide Caramuelem l. d. p. 96. itemq; Scheiblerum lib. 1. c. 8. tit. 6. art. 1. Nec moramur Caramuelem ipsum expressè contra Fonsecam insurgentem, ac si non satis ex mente Scoti, sed Thomistarum potius, ac de Distinctione Actuali Physica solum: id enim de nihilo est.

DEC. VII. *Hinc etiam liquet, quid sentiendum sit de Distinctione Potentiali, quæ partes integrantes alicujus Continui, dum in eo sunt distinguuntur ab eo & inter sese, quod nempe sit Distinctio Realis. Videatur Suarez & alij, potissimum Caramuel Metalog. lib. 3. disp. 4.*

DEC. VIII. *Similiter dicendum de Distinctione Includentis & Inclusi, quod si illa Metaphysica sunt seu Logica, Rationis solum discrimen admittere, ut differat e.g. Species à Genere & Differentia & Homo ab Animalitate & rationalitate sua: sive Physica seu Essentialia seu Integralia, & hæc sive homogenea, sive heterogenea, ibi partes singulas à toto realiter differre, universas verò unitas per rationem, disjunctas realiter. Vid. Scheibl. d. l. tit. 6. Fonseca l. d. sect. 3. Suarez. d. 7. sect. 1. num. 22. p. 164. & paulò post h. l. plura.*

DEC. IX. *OPPOSITIO spectat itidem ad Metaphysicam, prout illa concernit ipsas res seu Conceptus Objectivos; ad Logicam verò non nisi Notionaliter, seu modus quidam argumentandi, quanquam non ad mentem Ramæorum. Secus atq; putant Ramæi & qui Mixti seu Harmonici vocantur, qui quicquid vel dici de Oppositione potest, in Logica velut propria sede pertractant.*

2. *Est verò Oppositio seu Complexa seu Incomplexa (nihil enim attinet, nam & complexa quæ in Logicis ut modus quidam argumentandi adhibetur, hinc seu è suo fundamento petitur) est Status Conceptuum objectivorum, seu simplici-*

plicium seu compositorum, quo se invicem in eodem subjecto seu inhaesionis seu predicationis seu denominationis respectu ejusdem simul & semel esse vetant cum exclusione Quo pacto declaratur superius tradita Oppositionis definitio.

3. Dividitur rectè ab Aristotele in Relativam, Contrariam, Privatam & Contradictoriam. Quicquid etiam velint tum Ramæi, tum qui vocantur Harmonici seu Mixti, Philosophiæ sanæ depravatores; qui istam distributionem insufficientiæ arguunt, & nescio per quas dichotomias Disparata h. l. introducunt, quæ tamen Opposita non magis dicenda sunt, quam Virgo deflorata Virginis nomine digna censetur: multas insuper confingunt divisiones & subdivisiones Oppositionis nudè notionales ac technicas, quæ non nisi corticè rei concernūt ubi interim res ipsa ultra quatuor jam dictas oppositionis species, nullā admittit.

4. Hæ Oppositionis species aliquamsovent inter se Analogiam. Contra Boëthium & Philoponum apud Scheiblerum Top. c. 16. quæst. 2, qui Univocas eas esse putant.

5. Primæ tamen partes, si materialiter spectantur Oppositi termini Oppositioni Contrariis; si formaliter ipse Status pugna, Contradictorie debentur. Illi propter terminos utrobique reales; huic ob dissidium planè irreconciliabile. Relatio verò quæ inter Opposita quævis intercedit, non constituit hac ipsa in esse Oppositorum, sed vel consequitur Oppositionem, vel spectat ad terminos ipsos, diciturque potius consensionem quàm dissensum, & aded ad Oppositionem materialiter spectatam: & hinc seu Realis illa sit seu Rationis tantum Relatio, pugnam non auget, non minuit. Ita ergo non adfentimur cui dam Harmonico, contra Suarezium, Kekermannum & Coninbrienses pugnantem pro prærogativa Oppositionis alicujus Positivæ.

6. Et si verò Oppositio Contrarij sit inter duos tantum terminos, illi tamen reales esse debent, & cum speciali pugna: & binemale extenditur ut usq; ut se habeat instar generis respectu
cetera.

cæterarum conspecierum, illius loco substitutâ oppositione Adversa, ut ita contraria sint nihil aliud quàm Opposita, quorum unum unitantum opponitur. Etenim Contradictoria & Privativa Oppositio non est inter duos reales terminos, Relativa non habet specialem pugnam, Adversa illa quæ vocatur, novitatem sapit sine ulla ratione & causâ introductam, cætera ut taceam. contra Harmonicos & Ramæos.

DEC. X. OPPOSITIO RELATIVA hic rursus non ipsam Relationem denotat, quæ accidens verum est, ac dicit non pugnam (sed consensionem; Verum Statum, partim illius Relationis, partim altioris illius atq; eminentioris, quæ in Divinis quoq; & Transcendentibus locum invenit, Statum nempe, quo inter se invicem discerniunt, ac sese mutuo non compatiuntur in eodem, sed excludunt.

2. In qua Oppositione, licet debilis & vix conspicua sit pugna, est tamen nonnulla, eo pacto, quod Relata quatenus Relata se invicem in uno eodemq; subjecto, Subjecti voce latius extensa, secundum idem, ad idem & c. non compatiuntur sed excludunt.

DEC. XI. OPPOSITIO CONTRARIA itidem statum notat duorum terminorum absolutorum realium, quo sub eodem genere, è regione, absolutè se invicem excludunt cum pugna speciali. Status inquam terminorum illorum, denominatus à tali pugna, non pugna ipsa, aut ipsi termini: hæc enim rursus aliò spectant.

2. Cæterum quæ ab Aristotele & Interpretibus potissimum adduntur, quod contraria debeant sese mutuo expellere è communi subjecto in quo successive esse possint, ni si alterum in sit à natura; Peripateticam sapiunt doctrinam de Aiteratione & Transmutatione Elementorum, quæ non sapit.

3. In quibusdam tamen Contrariis id obtinet, puta nonnullis contrariis qualitatibus spiritalibus seu insentionalibus, nequaquam tamen in qualitatibus materialibus, quæ non migrant de subjecto in subjectum, sed ingrediuntur corporum pe-

neutralia unà cum suis Subjectis, ac rursus egrediuntur, ita ut migratio ista non sit Accidentium sed Subjectorum Accidentibus vestitorum.

4. Hinc etiam liquet non Qualitates modò Contrariari sibi invicem, sed & Substantias, & quidem Principaliter: easq; tum Completas, quales sunt Homo & Bestia, Corpus & Spiritus; tum Incompletas quasdam, puta Formas Substantiales e.g. Ignis & Aqua, Canis & Hominis; idq; non tantum per Accidentia ipsis competentia, sed & per Substantiales Differentias v.g. Homo & Bestia per Rationalitatem, adeoq; absolutè ut tales sunt. Contra Peripateticos Aristotelem secutos in eo, quòd existimant Substantias sibi invicem non Contrariari, sed solas Qualitates, quòd tamen putamus oriri ex doctrina Alterationis & Transmutationis Elementorum, à sanioribus Philosophis hodie explosa. Videatur etiam Scheiblerus Topicæ XVII. quæst. 1.

5. Afferimus tamen adhuc Quantitati ut tali, utq; materie soboles est, nihil esse Contrarium; bene nihilominus, quòd Contrariari invicem possint Modi Quantitatis, tum Continua, tum Discreta: imò nequidem materie ut tali competit Contrarietas, bene tamen ex consequenti ad Contrarietatem totius Compositi venientem à Formâ ac Differentia Substantiali. In eo igitur adhuc sentimus cum Aristotelicis & Peripateticis ac dissentimus à Ramo & Scheiblero, aliisque Ramistis ac Harmonicis.

DEC. XII. OPPOSITIO PRIVATIVA est Status, quo Habitus & ejus Privatio inter sese dissident.

2. Quæ de Privatione dici plura queunt, vel non spectant hunc in locum, vel nullius planè sunt momenti.

DEC. XIII. OPPOSITIO CONTRADICTORIA est Status, quo Ens pugnat cum Non-Ente simpliciter.

2. Differt in eo ab Oppositione Privativa, tum quòd non veluti hac connotet certum & determinatum Subjectum, tum quòd

quòd sit inter Ens & absolutè ac simpliciter Non-Ens; ubi privativa interim est quidem inter Ens & Non-Ens, est certum & determinatum. Vide Scheiblerum in Top. c. 20. quæst. 1.

3. Nequit tamen uterq; terminus Contradictionis esse Affirmativus. Vide eundem l. d. c. 19. quæst. 2.

4. Ceterum existimandum non est, Contradictionem esse illico ubi Intellectus noster eam dari putat. Secus atq; Calviniani nonnulli censent, itemq; Phoriniani, aliiq;.

DEC. XIV. SIMPLICITAS est summus Unitatis gradus: ex unitate igitur prodit hæc colonia. Quia tamen etiam quæ composita sunt, Unitate gaudere non repugnat, Simplicia tamen eo pacto esse nequeunt, & sunt nihilominus etiam simpliciter res, ideo meritò Simplicitas & Compositio Peculiarem Entis Affectionem Disjunctam constituunt accedente in super peculiari Formalitate. Alij uti Scheiblerus post Aristotelem hanc doctrinam simpliciter conjungunt cum Uno. Suarez & alij sparsim de illa meminere, nullibi autem ex professo.

2. Est verò COMPOSITUM in Recto Ens quòd constituitur è pluribus: SIMPLEX, quòd ex uno. In Obliquo Compositum est Status Entis, quo id constituitur è pluribus; Simplicitas contra.

DEC. XV. Neutra de se dicit Imperfectionem aut Negationem; sed omnino & Simplicitas & Compositio aliquid Positivum, Perfectionem nempe dicunt: cum verò Compositum Imperfectionem dicit in re, sit hoc ob specialiores rationes. Contra Cajetanum de Ente & Essentia cap. 2. quem contra Scotum & Soncinatem tuetur Suarez disp. 30. sect. 3. n. 3. Ubi existimat Cajetanus Simpliciter non esse nomen Perfectionis, eò quòd denotet negationem, non verò aliquid positivum. Imò Paulus quoq; Voerius Phil. Ref. c. 20. sect. 8. Simpliciter dicit esse puram negationem. Tum etiam contra plures alios, qui Compositionem de se aliquam Imperfectionem importare putant.

2. *Simplicitas tamen Compositione perfectior & nobilior censenda est.* Contra Vorstium, qui Compositionem asserit maiorem dicere perfectionem Simplicitate, hinc cum in Deo fingat Accidentia, dicit illum quoque Compositum esse. In notis ad disp. de Deo & A. D.

DEC. XVI. *Est verò Compositio b.l. vel Propriè dicta, quâ ipsa rei Essentia & Integritas constituitur è pluribus mutuo sese excludentibus, qualis est ex Materia & Forma, ex Partibus Quantitativis, itemq; ex Natura & Supposito, si sint in rebus Creatis: Vel Impropiè, qualis est Accidentalis, ex Subiecto & Accidente, Accidente & Accidente, itemq; Intellectualis seu Notionalis, qualis est ex Esse & Essentia, Genere & Differentia, itemq; ex Natura & Suppositio, si consideretur in abstractione, non applicatâ ad rem Creatam. Uti rectè Dn. D. Calovius tradit Met. Div. p. 517.*

2. *Est & alia Compositio quæ vocatur ex Actû & Potentia: hæc verò non constituit speciem distinctam Compositionis, sed est requisitum omnium.* De quod vide rursus Dn. D. Cal. l. d.

DEC. XVII. *Compositio ex Materia & Forma, est Status Corporis Naturalis, quo Essentia ejus constat ex Materia & Forma.*

2. *Compositum tale à suis partibus simul sumptis & unitis, seu velut alij loquuntur, qui accuratiores videri volunt, Unione, non differt realiter, sicut distincta Entitas. Uti rectè disputat Svarez Disp. 36. sect. 3. Contra Hervæum, Capreolum, Ferraram & alios quos citat num. 2. Svarezio assentitur Arriaga Disp. 5. sect. 1. n. 2. & à S. Jacobo Phys. p. 33. & seqq. itemq; Oviedo Contr. 5. Phys. punct. 1. atq; Mendoza Ruiz 19 ab Oviedo citatus, nec non Fr. B. S. Phys. part. 1. tract. 1. dub. 6.*

2. *Neg. Modaliter s. ex Natura rei in sensu Scotistico, sumendo Totum pro quadam Entitate, quam non habent partes Unitæ antequam in tertiam transeant Entitatem, quæ vocatur Totum: quod quidem non sit aliqua Entitas superaddita Entitati partium, sed ut partes Unitæ amittant veterem Entitatem, & assu-*

mant

mant novam, dum induunt rationem Totius, & sic ex partibus Unitis fiunt partes Transactæ, quæ sunt ipsummet Totum. Uti Philosophatur Joh. Lalem. disp. 3. Phys. part. 3. ex mente totius Scholæ Scotisticæ; quanquam ibidem carpat non nullos Scotistas, quod mentem sui Præceptoris non intelligant, dum volunt Entitatem Totius esse superadditam Entitati Partium.

4. *Aliquo tamen modo distinguuntur.* Contra Mendozam disp. 6. Phys. sect. 1. §. 20. qui dicit ne ratione hæc quidem distingvi.

5. *Nempe Formaliter equidem, at per rationem ratiocinatam solùm: ita ut Formalitas Objectiva Totius à Formalitate Objectiva partium unitarum distincta sit: non tamen in re, sed non nisi à parte actûs, seu formalitas Objectiva Confusa, à Formalitate Objectiva Distincta: quæ Distinctio quoad conceptum Totius & Partium unitatum utrobique Objectivum, immeritò vocatur Realis, quoad Formalem tamen conceptum Totius, seu respectu Totius Objectivè spectati, seu respectu Partium Objectivè aut Formaliter etiam spectatarum, quod idem obtinet, si conceptus Totius Objectivus, cum conceptu Partium Unitarum Formali in controversiam veniat, distinctio est omnino Realis.* Videtur hic æquivocatione solùm terminorum ludere Fr. B. Spei, quando l. d. resol. 1. asserit: *Totum non esse Entitatem à partibus & unione conjunctim sumptis, realiter distinctam: esse tamen dicit, resol. 2. Totum Formaliter totaliter distinctum suis partibus & unione conjunctim sumptis, ab iisq; realiter distinctum; contra Suarezium, Arriagum, Oviedum, Mendozam & alios Nominales, uti putat, (quod ego tamen vix credo, excepto uno Mendoza, quem nescio num sequantur alij): ac tandem resol. 3. asserit illud Totum Formaliter esse Formalitatem realiter & objectivè identificatam rationi formalis ipsam fundandi, abq; ea sola ratione Formali distinctam*

Etiam. In quibus certè uri ex collatione probationum patet, merè sunt argutiæ & æquivocationes, quibus rem factis difficilem ampliùs obscurare pro more nititur, juxta ductum tamen Decisionis nostræ facile expediendæ.

6. *A Partib; verò Univerſis non-Unitis etiam realiter differt.*

7. *Et multò magis à Partibus ſeorſim ſumptis. Quod vix aliquis vocat in dubium.*

8. *Quæ omnia vera ſunt, non tantum quoad Partes Essentiales, ſed & Integrales, & hæc non modò Homogeneas ſed & Heterogeneas, nec eſt ullum quoad hæc in iſtis diſcrimen. Notat h. l. Suarez quendam Johannem de Neapoli, qui aſſerat, Totum Heterogeneum diſtingui à partibus, non autem Homogeneum. l. d. num. 13.*

9. *Similiter Unio Subſtantialis Partium Compoſiti ſeu Essentialis ſeu Integralis, eſt aliquid in re ipſa diſtinctum ab iisdem, non quidem ut diſtinctares, ſed Modus realis. De quo videatur rurfus Suarez l. d. n. 8. concluſ. 2. Mendoza diſp. 5. ſect. 1. & poſt hos Arriagam diſp. 4. Phyl. ſect. 1.*

10. *Eſt tamen Unio de Essentiâ Totius Compoſiti, ita ut non poſſit concipi Compoſitum ſin Unione. Uti rectè habet Mendoza Phyl. diſp. 6. ſect. 3.*

11. *Non tamen unio eſt ratio Formalis quâ partes cauſant Compoſitum; ſed eſt non niſi Conditio ad cauſandum requiſita: ipſa verò ratio cauſandi eſt Conſtitutio Compoſiti per Informationem ac Suſtentationem mutuam, ad quam requiritur Unio. Ita contra Mendozam, qui l. d. §. 24. aſſerit, non poſſe ratione defendi, Unionem non eſſe rationem Formalem, quâ partes cauſant Compoſitum.*

12. *Quin nec illud admittimus, Compoſitum Productum dici, puta Creatum aut Genitum, non niſi ob Productionem Unionis partium cum ſe invicem, ita ut denominetur Productum non à productione aut Formæ, aut Totius Compoſiti, ſed tantum à productione Unionis; quin potius maxime omnium*

ob

ob productionem Formæ ceu Terminæ proximi, & ſic totius etiam Compoſiti ceu terminæ remoti. Rurfus contra Mendozam l. d. ſect. 1. §. 11. & ſect. 4. §. 1. & 29. & alibi Cum quo facit Arriaga diſp. 4. Phyl. ſect. 1. ſubſ. 2. n. 17. & Oviedo de generatione Contr. 2. punct. 2. num. 12. quorum hic dicit, Formalem Totius generationem conſiſtere in generatione Unionis. Et clariùs num. 13. jure dici, inquit, hominem gigni ex eo præciſè, quòd gignatur ejus Unionis Modus, etiam ſi Materia & Forma ejusdem hominis creentur. Quibus facilè ad ſtipulantur ij, qui ſuorum filiorum Cauſas non Phyl. ſed Morales duntaxat ſe eſſe conſitentur.

13. *Recipitur verò & ſubjectatur Unio non tantum in Formæ, neq; in Materia ſolum, ſed in utroq; extremo, tam receptionis, quam ſuſtentationis: & vocatur ex una parte à Scholaſticis Informatio, ex altera Materializatio. Uti rectè diſputat Arriaga diſp. 4. Phyl. ſect. 4. ſubſ. 4. contra Suarezem, Vasquium & alios: & ante Arriagam Mendoza diſp. 5. Phyl. ſect. 3.*

14. *Quæ Unio quoad actum primum ſeu radicem eſt alia numero in Materia, alia in Formæ; quoad actum verò ſecundum ſeu formaliter non niſi una numero; non ſecus atq; Actio & Paſſio radicaliter ſeu in actu primo diſtinctæ ſunt re; in actu verò ſecundo re non differunt. Et ſic componi poſſeſt liſ quam movet Mendoza l. d. cum alijs Recentioribus dari duplicem Unionem Subſtantialem in Compoſito, alterâ à parte Informationis, alteram Materializationis. Cui ſeſe opponit Arriaga diſp. 4. Phyl. ſect. 2. ſecutò Suarezium diſp. 3. Met. ſect. 9. num. 13. item q; Vasquium & quosdam Recentiores, aſſerens ſimplicem duntaxat eſſe Unionem: quem omnino vide.*

15. *Nec illud verum eſt, Compoſitum in ratione Compoſiti ſemper eſſe Genitum, nullatenusq; Creatione produci. Contra eundem Mendozam diſp. 6. Phyl. ſect. 4. & alibi diſputantem adverſus Suarezium, eò quòd dicat Cælos in ratione Compoſiti eſſe Creatos, & negantem in ſuper eſſe proprie*

C

acci.

accipiendas locutiones Scripturæ S. quando asserit illa Cœ-
lum & Terram à Deo Creatas esse; sed solummodo fumen-
da esse pro Effectione.

DEC. XVIII. *Et si verò necesse non sit, Creaturam quamli-
bet constare ex Essentia prædita distinctis partibus Essentialibus
Constituentibus, quin potius dentur Creature hoc pacto Sim-
ples, ac merito sit faciendum insuper discrimen inter totam
Creaturam & Aliquid Creaturæ, ubi potest minimum dari A-
liquid Creaturæ quod taliter compositum non est; dari tamen
posse aliquam Creaturam omni modo Simplicem, atq; omni
prorsus Compositionis genere liberam, non admittimus.* Ex
quo facile est iudicare de iis quæ habet Arriaga disp. 2. Met.
sect. 2. subsect. 1. num. 38. & 39. Vid. Suarez disp. 31. sect. 13. n. 24.

DEC. XIX. *Num verò dari possit Corpus aliquod Completum
Simplex seu non Compositum ex Materia & Forma, si de Corpo-
re Phisico, Naturali ac proprie tali sermo sit, merito dubita-
tur, ob contradictionem intrinsicam conceptuum; si verò que-
ratur vel de sola materia, vel de sola forma, aut alio huiusce-
modi, num per potentiam Dei queant constitui in esse comple-
to, non videtur id esse inficiandum.* Hinc rursus apparee
quid sit sentiendum de diffidiis ortis inter Mendozam disp.
1. de Cœlo sect. 1. disputantem contra Suarezium & alios;
interq; Arriagam disp. 5. Phis. sect. 3. & imprimis prolixè O-
viedonem Phis. contr. 5. punct. 5. adversus Mendozam.

DEC. XX. *Inter partes verò Essentiales & Integrales aliquod
ponendum est discrimen, tum quòd ille spectant ad quiddita-
tivum reè conceptum, ita ut sublatà parte unà is ipse tollatur;
he verò ad integritatem solum, ita ut sublatà unà, res maneat
nihilominus, quanquam mutila: tum quòd Essentiales partes
post separationem quoq; manent Substantia Incompleta. propter
positivam habitudinem, quà naturaliter ordinata sunt ad Es-
sentiam alicujus constituendam; Integrales verò non nisi tunc
Incompleta Substantia dicantur cum sunt in Toto, extra id ve-*

ro censeantur esse Substantia Completa, ut pote quæ post sepa-
rationem negatvè solum dicuntur esse partes seu actuales seu
potentiales, & quidem non spectantes Essentiam, sed Integri-
tatem solum, quod omnium maximè obtinet in partibus Ho-
mogeneis, licet suo modo etiam in Heterogeneis. De priori di-
stinctione videatur Mendoza disp. Phis. sect. 2. §. 3. De po-
steriori Suarez disp. Met. 33. sect. 1. n. 10. & 11. itemq; disp. 34.
sect. 5. n. 20. seqq.

DEC. XXI. *Quæri solet, num dari queat Compositum con-
stans Materiâ & Formâ Spirituali? seu aliquo, quod sese ha-
beat per modum potentia passiva, aliud verò forme? Ubi nos
putamus, id equidem non prorsus repugnare. Cum Arria-
ga disp. 1. de Anima sect. 5. ut & Oviedone Contr. Phis. 5.
punct. 3. contra Mendozam disp. 2. de Anima sect. 2. Suarezium
& alios pro se adducentem.*

2. *Et hinc dari quoq; non repugnat Compositum constans
duplici parte Essentiali, quarum neutra sit Materia neq; For-
ma proprie dicta. Qua de re videatur Oviedo l. d. p. 4.*

DEC. XXII. *Quæritur, num in Deum aliqua cadat Com-
positio? Nostra sententia est:*

1. *Constat Deum non esse Compositum, Compositione aliqua
Reali, puta ex Materia & Forma, ex partibus quantitativis,
ex subjecto & accidentibus. Quæ demonstrata vide sis apud
Suarezium disp. 30. Met. sect. 3. seqq. & alios.*

2. *Num verò Mentalis quædam Compositio in DEO reperia-
tur major est controversia. Nos distinximus supra disp. 6. Dec.
1. inter Compositionem Rationis quæ imperfectionem arguit in
taliter Composito; & quæ illam non arguit. Arguit illa,
quæ vel fundatur in Compositione Reali, eamq; presupponit,
vel aliquam potentialitatem quæ quid perfici queat, involvit,
vel objectivè minimum unum conceptum è conceptu alterius
adequatè excludit, aut excludere potest: Non arguit quæ non
nisi infert distinctos conceptus nostros de re indistincta. Potest*

hac esse in DEO, nequit illa. Et hinc non repugnat Deo compositio Rationis ex Essentia & Attributis, itemq; ex Esse & Essentia uti visum est disp. 3. Dec. 2. n. 2. Attributis item & Attributis, uti l. d. patuit. Nequaquam verò Compositio ex Natura & Supposito, item Genere & Differentia. Videatur Suarez l. d. & alij.

§. In reliquis Compositionis speciebus quæ Impropræ h. l. vocantur, quòd vel Essentiam ipsam aut Integritatem non concernant, vel Intellectualuales tantùm sunt, nulla est difficultas.

DEC. XXIII. His quæ de Compositione & Unione dicta sunt subiungere non incommode licet nonnulla de Communicatione seu Communicabilitate, & hinc opposita Incommunicabilitate: est enim communicatio proles Unionis. Uti rectè habet Dn. D. Scharffius Metaph. Exempl. lib. 2. c. 21. axiom. 4. & B. Gerhardus Tom. 1. L. C. p. 175. & seqq.

2. COMMUNICABILE in Recto est Ens de quo participare potest quippiam ex eius largitione. Communicabilitas in Obliquo est ille Entis status. INCOMMUNICABILE contrà.

DEC. XXIV. certum verò est, Communicari posse tum Essentiam, variis suis Modis seu Afficientibus, seu Contrahentibus seu Hypostaticis: tum Accidentia Substantiis quibus inhaerent: tum suo modo Accidentia Accidentibus, in uno Subiecto concurrentibus: tum Substantias seu Naturas unitas sibi invicem, idq; seu Essentialiter, seu Personaliter, seu alio modo: tum Substantias unitas in toto Composito ipsi Composito: tum Substantias separatas quoad transgressionem, aut effectiorem, aut usurpationem, &c. Uti hæc omnia exactè tradit Dn. D. Scharff. in Met. Exemp.

DEC. XXV. De eo verò dubium est, num possint verè & realiter Communicari Propria? itemq; num detur Media Communicatio inter Essentialem & Accidentialem! Nos quod primum

attinet, manendo in rebus purè Naturalibus dicimus.

1. Propria unius Natura, non verbaliter solum ac Tropicè, sed verè & realiter communicari possunt, & Communicantur de facto, Natura alteri Unitæ. Uti videmus Propria Formæ, quæ Immaterialis est, ac in homine insuper Spiritualis, communicari Materiæ, & viceversa, ut denominatio cadat supra totum Compositum. Uti videmus quoq; ferrum igni, & ignem ferro Propria sua Communicare. Uti salena aqua falsa & viceversa. Uti fermentum aquæ fermentatæ, & hanc illi, &c.

2. Quæ Communicatio Propriorum profultat è Communicatione Naturarum.

3. Communicatio Naturarum verò ex earundem Unione.

4. Quæ Communicatio Propriorum facit, ut Denominatio, ab operatione aut receptione orta ex cujuscunq; Natura Proprietate cadat in totum Suppositum seu Concretum utriusq; Naturæ, denominatum à quacunq; Natura; imò facit ut Denominatio ab effectu Proprii unius Naturæ suo modo cadat in alteram quoq; naturam Unitam, Vid. Ebel. Coll. Met.

5. Ut ita perinde sit, seu dicatur Suppositum ex duabus Naturis constans operari secundum utramq; Naturam, sive in utraq; Natura, sive utramq; Naturam in Supposito cum Communicatione alterius, quod cujuscunq; Proprium est.

6. Neq; tamen desinunt Propria illa per & propter Communicationem esse Propria: Communicantur namq; non per evacuativam transfusionem, seu alienationem, sed ipsius Essentia Propria suo stipata Unionem. Manet Intellectualitas Animæ propria, licet ob unionem intimam cum Corpore, illi communicetur, ut homo totus dicatur Intellectualis, non verbaliter nudè aut tropicè, sed verè propriè & realiter. Manet Quantitas Materiæ Propria, licet ob intimam Unionem communicetur Formæ, ut Corpus totum dicatur Quantum &c.

7. Similiter non communicantur omnia omnino propriis, aut minimum non modo eodem; sed illa solùm, tum qua non pugnant cum altera Natura, tum maximè, qua faciunt ad scopum & finem Unionis. Non communicatur corpori humano simplicitas animæ, non immaterialitas; communicatur autem vita, facultas cognoscendi, & similia, ita ut non dicatur homo simplex, aut immaterialis, dicatur autem vivens, cognoscens &c. Sic ferro non levitas ignis, at Calor.

8. Quæ verò non sunt compatibilia cum altero Unito, aut ad finem Unionis nihil faciunt, si non nisi Virtualiter ac Formaliter differunt à ceteris, communicantur e quidem, ut sunt his à parte rei identificata, non tamen quoad similem denominationem sub hoc Formali, seu quoad istam Formalitatem; sin Realiter differunt ab his ita planè non communicantur.

9. Et quidem omnia vera sunt quæ diximus tum de communicatione Essentiali, orta ex unione Essentiali, quæ inter Materiam & Formam, Corpus & Animam: tum Accidentibus nonnullis, ortis ex unione Accidentali, qualis inter Ferrum ignitum & gæm, fermentum aut sal & aquam;

DEC. XXVI. Quæ omnia cum exactissimè procedant in Naturalibus, in Unione Essentiali & Accidentali, & hinc orta Communicatione, sine omni certè ratione, negatur omnis omnino Propriorum Communicatio. Contra Calvinianos & Pontificios plerosq; omnes videatur Dn. Schroderus de Communicatione Propriorum.

2. Et exinde judicare licet de questione, num repugnet prorsus dari Communicationem, quæ non sit Verbalis, sed realis, nec tamen Physica, sed altioris prorsus ordinis, adeoq; nec Essentialis, nec Accidentalis, sed Personalis Analogicè juxta has explicanda ac declaranda, qualis dicitur esse in Persona Salvatoris? & num illi actu detur? Quæ de re Theologorum esto judicium. Afferunt Nostrates; negant Calviniani & Pontificij pleriq; omnes.

3. Nas

3. Nos amplectimur piè Orthodoxam Theologorum nostrorum sententiam; nempe, uti non repugnat, quin & actu obtingit, dari Unionem aliquam Personalem, ab Essentiali & Accidentali distinctam, sic possibile esse, & actu etiam dari Communicationem talem, ex hujusmodi Unione profultantem.

4. Fatemur verò exemplum simile nullum reperiri in rerum natura, adeoq; exemplo Anima & Corporis, salis aut fermenti & aquæ, ferri igniti & ignis, lucis primigenæ & similitudinibus hujusce modi aliis, quibus usa est Antiquitas pia posse quodammodo declarari illam Communicationem; quin & pro possibilitate illius à minori ad majus satis firmiter procedi ad Communicationem, ortam ex Unione, omnibus hisce longè arctiori & intimiori: & hinc per absurdum esse atq; impium dubitare de possibilitate illius, ac fingere in eo absurditatem & contradictionem, de cujus ipso actu factoq; plenis buccis clamat Scriptura.

5. Exhauriri verò similibus illis nequit hoc Communicationis genus. Videantur Nostri Theologi.

§ De Separatione Propriorum, quæ disputantur aliò spectant.

~~Tractat Idem~~

Tractat Idem Tua mens, Diversum jungit & ipsos
Docto præclaros explicat ore Sophos
Ominor: Ingenuum factum! sed mox ab Eodem
Præmia Diversò scenore larga feres.

Boni ominis & sincerioris affectus
ergò Præstantiss. Dn. Respondenti
acclamabat

JOHANNES ab HELLENBACH, Hungarus.

Dum nostri scandis subfella clara Lycei,
Ostendis dotes, Dulcis Amice, Tuas.
Perge viam, & parili mox ausu oracula sacra
Aggredere, ac forti schismata funde manu.

Sic,

Sic, spes est, veniet geminâ tibi laude decoro
Palma, nec annosâ deperitura die.

Gratulabundus f.

M. JOACHIMUS ERYTHRÆUS.

Qui bene *distinguit*, doctè docet: haud malus olim,
Dum bene *distingvis*, Tu quoq; doctor eris.
Pergas, fac, felix! aderunt tibi præmia quondam;
Præmia quæ Pietas Sedulitasq; dabunt.

Boni ominis & affectus ergo Præstantissimo

& Eruditissimo Dn Respondenti

Amico, Conterraneo & Contubernali dilectissimo

apposuit

GEORGIUS SEBASTIANI

Teplicio-Hungarus.

Sic tandem prodis, Musarum strenue cultor,
Ingeniiq; refers munera docta tui,

Publica dum Clarò BAYERO Præsìde doctè
Pulpita palmari non sine laude petis.

Hinc tua Musarum laudat conamina turba,
Turba & amicorum prospera cuncta vovet.

Patria gaudebit, gaudebunt sanguine juncti,
Talia cum narrans nuncia Fama feret.

Hinc quo cœpisti Sophiæ pervolvere libros
Perge modo, & tandem præmia grata feres.

Pereximio atq; Præstantissimo

Dn. Respondenti amico &

fautori suo in comparabili

applausit

BARTHOLOMÆUS KLEIN

Leubicio-Hung.

FINIS.

7ESU BONE FAVE!
DISPUTATIO METAPHYSICA

SUMM

C

ONEM

M

SING
UN
O

RI ET
SALI
GIUM.

M. JO

F

BAYERI

acult. Philosoph.

i.

ntium lima

rit

ECKELIUS

sylvanus.

horis Pomerid.

oMajori

Anno DC LIX.

Typis JOHANNIS BORCKARDI.

h. 11. 2077